

sig sympatetisk over for Statsarbejderne og sagt, at dette var et Spørgsmaal, som Højre ikke længer kunde skyde fra sig, men som det maatte tage Stilling over for. Og nu glæder det mig naturligvis meget at se, at 15 Medlemmer af Reformvenstre her fremkommer med et Forslag, som jeg ganske vist i Enkelthederne ikke kan være enig i, men som jeg i Principet har fuld Sympati for. Jeg mener, at der er al Grund til at tage dette store Spørgsmaal op til Forhandling, og hvis jeg i det hele taget nærde nogen Tillid til Kommissioner, saa skulde jeg ikke have noget imod, at en Kommission undersøgte hele dette store og udviklede Spørgsmaal. Det er jo saaledes, at mange nære Uvilje over for Statsarbejderne, og jeg tror, at denne Uvilje for en stor Del skyldes det, at de nære Uvilje over for Statsdriften, fordi de mene, at Statsdrift er Slendriansdrift, og der kan ganske vist være meget, der taler for, at dette er rigtigt; Statsdriften er langtfra saa god, som den kunde og burde være, men naar det ikke er Tilfældet, tror jeg, det for en stor Del skyldes den Maade, hvorpaa Staten stiller sig over for sine Arbejdere. Den højtærede Minister udtalte gentagne Gange, at Staten var en human Arbejdsgiver. Jeg vilde ønske, jeg kunde tiltræde denne Udtalelse, men det kan jeg langtfra, thi jeg synes, at Staten i mange Tilfælde slet ikke er nogen human Arbejdsgiver, men staar langt tilbage paa mange Omraader over for de private Arbejdsgivere. Naar vi se paa den Løn, som Staten byder sine Arbejdere, maa det jo siges, at den i mange Tilfælde er overordentlig tarvelig, ja ligefrem maa betegnes som en Sulteløn. Man kan anføre mangfoldige Eksempler paa, at Statens Arbejdere ikke paa nogen Maade kunne leve af den Løn, de faa, men at de maa søge den suppleret ad andre Veje, saaledes f. Eks. her i Kjøbenhavn. Vi have her en stor Klasse Arbejdere, Tøjhusarbejderne, der faa en Løn af 2½ Kr. om Dagen, 15 Kr. om Ugen, men det kan en Familie her i Kjøbenhavn ikke leve af; jeg tror ikke, der er nogen her i denne Sal, som er i Stand til at opstille et Budget, hvorefter en kjøbenhavnsk Familie kan leve for 15 Kr. om Ugen. Denne Løn maa altsaa suppleres ad en eller anden Vej, og det er derfor meget almindeligt, at Tøjhusarbejderne og Arbejderne ude fra Holmen have Pladsér om Aftenen som Opvartere eller ere ansatte ved Garderoberne i Teatrene, saa at deres daglige Arbejde strækkes ud til Midnat; saa først kunne

de gaa hjem og faa den Hvile, de trænge til. Naar nu saadanne Folk skulle paa Arbejde næste Morgen tidlig, ere de naturligvis ikke oplagte til deres Arbejde og gaa ikke med Lyst og Interesse til det Arbejde, Staten sætter dem til. Derfor kan Statsdrift let faa Skin af at være Slendriansdrift, derfor have Folk Uvilje mod Statsdriften, og derfor tror jeg ogsaa, at mange have Uvilje over for Statsarbejderne. Nu ere de Arbejdere, jeg nævnte, langtfra de daarligst lønnede, 2½ Kr. om Dagen er jo en stolt Dagløn, vel at mærke, naar Staten betaler den. Vi have jo mange Arbejdere, der have mindre. Paa den Statistik, der foreligger her, forekommer der endogsaa en Dagløn af 44 Øre. Hvorledes disse Mennesker leve af disse 44 Øre, er naturligvis for alle en Gaade; thi det vide vi, at de kunne ikke leve af den Løn, den maa suppleres ad andre Veje, og det er jo ogsaa notorisk, at mange af Statens Arbejdere supplere deres Løn ved at søge Hjælp hos Fattigvæsenet eller ved at faa Understøttelse af den fri Fattigkasse. Naar imidlertid Staten behandler sine Arbejdere saaledes, at enkelte af dem skulle være henviste til Fattigvæsenet, saa have vi ikke Ret til herinde i Lovgivningsvirksomheden at sige, at Staten er en human Arbejdsgiver. Og se vi paa den Arbejdstid, der forlanges fra Statens Side, saa viser Staten sig jo at være langtfra et Mønster paa en Arbejdsgiver. Nu er det jo dog saaledes, at inden for de fagorganiserede Arbejdere er der en normal Netto-Arbejdstid af 10 Timer om Dagen, men se vi paa, hvad Staten forlanger, saa se vi jo, at der er mange Arbejdere — deres Tal gaa op i Tusindvis — som have en Netto-Arbejdsdag paa 10½ Time, og jeg tror for et Par Tusinde Stykkers Vedkommende endog over 10½ Time. Hvor meget den overskrider 10½ Time, er ikke oplyst i Statistikken, men jeg skal i den Henseende nævne et enkelt Eksempel. Jeg talte forleden med en Ledvogterovre fra Jylland, og han meddelte mig, at han om Morgenen Kl. 4,27 tager mod det første Tog og Kl. 12½ om Natten mod det sidste, det vil sige, at han har en Arbejdstid paa 20 Timer 3 Minuter i Døgnet. Nu vil man maaske sige, at Arbejdstid og Tjenestetid ere ikke et og det samme, men det kan dog ikke fragaas, at det kræves, at denne Mand skal være bunden til Pletten. Han kan naturligvis vide, naar de reglementerede Tog komme, men han kan ikke vide, naar der kommer Ekstratog. Mange af disse Folk have 1, 2